Vychováváme osamělé hrdiny?

Sociolog Pavel Pospěch přichází s knihou *Osamělí hrdinové*, která zkoumá současnou kulturu autonomie a individualismu. A dochází ke znepokojivým závěrům. Hledání našeho jedinečného já, osamělé manažování vlastních životů a falešné sliby o úspěchu, který si musíme zařídit sami, totiž nebezpečně rozleptávají společnost a negativně dopadají na náš každodenní život.

Autor poukazuje na tradičního viníka trendu hledání jedinečnosti, tedy sociální sítě, ale jde až ke kořenům, k naší výchově. Jsme opravdu vedeni k soutěživosti a sebeprosazení na úkor ostatních? Nezapomněli jsme přitom na pohodu svých blízkých, komunit a kolektivů? Pospěch demonstruje hledání výjimečnosti i na trendech ve filmařské produkci určené dětem. Výjimečný hrdina, nebo ještě lépe hrdinka, musí objevit samu sebe, začít si věřit a dosáhne štěstí. A hlavně má právo žít podle svých vlastních pravidel. Je vám to povědomé?

Autor rozlišuje mezi individualizací (společenským procesem, kdy se odpovědnost přesouvá na jednotlivce) a kulturou autonomie (soubor hodnot, které tento proces oslavují jako svobodu a seberealizaci). Podle Pospěcha nám společnost říká: „Buď sám sebou, rozhoduj se svobodně, vyčnívej.“ Jenže tím zároveň zpochybňuje význam společných institucí, kolektivních řešení a běžných, „obyčejných“ životů. Výsledkem jsou ale také situace, kdy dostáváme rady, že z problémů si musíme hledat východisko sice svobodně, ale sami.

Kniha ukazuje, jak se tento způsob uvažování promítá do pracovních kolektivů, partnerských a přátelských vztahů, vzdělávání, spotřeby nebo i politiky a občanské angažovanosti. Lidé jsou jednoduše víc a víc vedeni k přesvědčení, že problémy musí řešit sami, místo aby je chápali jako důsledek širších ekonomických a společenských podmínek.

Závěrem se autor ptá, jestli je stále možné skloubit osobní autonomii a společenskou sounáležitost. Zvlášť v současné době totiž nestačí být svobodným jednotlivcem. Pro dobrý život potřebujeme také dobré, zdravé vztahy, společné fungující instituce a vědomí, že ne všechny problémy jsou individuálním selháním.

Pavel Pospěch: *Osamělí hrdinové*. Host, 2026, 192 stran.